

عوامل مؤثر بر مرگ و صدمات در ارتباط مستقیم با زلزله ۵ دی ماه ۱۳۸۲ بم

علی اردلان^۱، کورش هلاکویی نائینی^۲، اریک نوجی^۳، رونالد لاپورته^۴، محمدرضا افلاطونیان^۵، محمود نکویی مقدم^۶

^۱ استادیار، گروه سلامت در بلایا و حوادث غیرمترقبه انستیتو تحقیقات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران

^۲ استاد، گروه اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، دانشگاه علوم پزشکی تهران، تهران

^۳ مشاور ارشد، مرکز پیشگیری و کنترل بیماریها، آتلانتا، آمریکا

^۴ استاد، گروه اپیدمیولوژی، دانشگاه پیتزبورگ، پنسیلوانیا، آمریکا

^۵ مربی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان

^۶ استادیار، گروه مدیریت خدمات بهداشتی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، کرمان

نویسنده رابط: علی اردلان، تهران، خیابان پورسینا، دانشگاه علوم پزشکی تهران، انستیتو تحقیقات بهداشتی، گروه سلامت در بلایا و حوادث غیرمترقبه، تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۵۱۴۰۱، نمابر:

۰۲۱-۸۸۹۵۱۴۰۱، پست الکترونیک: aardalan@gmail.com

تاریخ دریافت: ۸۵/۶/۱۱ پذیرش: ۸۵/۷/۱۶

مقدمه و اهداف: تفاوت چشم‌گیر تعداد مرگ و مصدومیت در زلزله‌های مختلف، حتی با بزرگی یکسان، نیاز به بررسی عوامل مؤثر را ایجاد می‌کند. هدف این مطالعه تعیین عوامل مؤثر سازه‌ای و برخی خصوصیات فردی در وقوع مرگ و صدماتی است که در ارتباط مستقیم با زلزله ۵ دی ماه ۱۳۸۲ بم روی داده‌اند.

روش کار: جمعیت مطالعه، ساکنین منطقه زلزله‌زده‌ی بم در روزهای نوزدهم و بیستم پس از زلزله بودند. در یک مطالعه‌ی مقطعی ۴۲۰ خانوار ساکن منطقه زلزله‌زده بم در روزهای نوزدهم و بیستم پس از زلزله با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مبتنی بر موقعیت جغرافیایی بررسی شدند و اطلاعات مربوط به اعضاء خانواری که در زمان زلزله در داخل ساختمان قرار داشتند از نظر خصوصیات ساختمان و بروز مرگ و صدمات سرپایی و بستری جمع‌آوری شدند. تحلیل داده‌ها با نرم افزار STATA ۸/۰ و با استفاده از رگرسیون لجستیک انجام گرفت.

نتایج: در این مطالعه ۲۰۸۹ نمونه، شامل ۱۰۸۹ مرد (۵۲/۱٪) و ۱۰۰۰ زن (۴۷/۹٪) بررسی شدند. در این موارد، ۳۶۹ مورد مرگ (۱۷/۷٪-۲۱/۱٪) و ۱۲۲ مورد (۱/۷٪-۴/۵٪) مصدومیت منجر به بستری و ۳۱۹ مورد مصدومیت سرپایی (۱۷/۸٪-۱۲/۶٪)؛ $OR=۱/۵۳$ ، $95\%CI=۱/۳-۱/۷$ در ارتباط مستقیم با زلزله روی داده بود. عوامل مؤثر بر بروز مرگ عبارت بودند از: تخریب ساختمان (OR=۱/۱۲۹، $95\%CI=۳/۵۶-۳/۶۳۴$)، حضور در ساختمان‌های خشت و گلی (OR=۱/۰۳۳-۳/۴۰، $95\%CI=۱/۰۸۷-۱/۱۸۷$)، سن زیر ۶ سال (OR=۱/۱۱۱، $95\%CI=۳/۱۷-۳/۹۳$) و سن ۶۵-۵۶ سال (OR=۱/۲۳۳-۵/۱۵، $95\%CI=۱/۲۰۲-۲/۵۲$) الگوی مشابه، به جز تاثیر نوع ماده‌ی اصلی ساختمان، در عوامل مؤثر بر مصدومیت بستری و سرپایی مشاهده شد.

نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های این مطالعه عوامل مؤثر بر مرگ، تخریب کامل ساختمان، حضور در ساختمان‌های ساخته شده با مواد سستی و سن پایین و بالا بودند. عوامل مؤثر بر صدمات بستری و سرپایی نیز عبارت بودند از تخریب کامل ساختمان و سن پایین و بالا. این مطالعه اولین مطالعه اپیدمیولوژی تحلیلی است که به بررسی عوامل مؤثر بر مرگ و صدمات در کشور زلزله خیز ایران پرداخته است. **واژگان کلیدی:** بلایا، زلزله، مرگ، صدمه، ایران، بم

مقدمه

شبکه‌ی علیتی آن، علاوه بر خصوصیات مخاطره به تنهایی، بر می‌انگیزد. شبکه‌ی علیتی بروز مرگ و صدمات ناشی از یک زلزله در ۳ گروه اصلی زیر قرار می‌گیرند:

زلزله از جمله غیرقابل پیش‌بینی‌ترین- و مخرب‌ترین بلایای طبیعی است. تفاوت چشم‌گیر تعداد مرگ و مصدومیت در زلزله‌های مختلف، حتی در زلزله‌هایی با بزرگی یکسان (۱) و سایر خصوصیات مشابه، مانند زمان وقوع، توجه محققان را به بررسی